

PROTOTÜRKÇE YAZITLAR HAKKINDA KONFERANS

Konferansımın konusunu teşkil eden "Prototürkçe Yazıtlar", Doğu Sibiryadaki Lena Irmağından Fransadaki Vichy Kentine kadar, son derece geniş bir alana yayılmış bulunuyor. Bu yazıtların toplu halde bulundukları yerler ise şunlar:

- (1) ÖTÜKİN YIŞ (Lena-Ulu Kem-Urqun üçgeni!);
- (2) ON-UYUL (Almatı Kenti etrafı);
- (3) AT-UYUGUN KÖL ("Zimlanskaya" Gölü) etrafı;
- (4) İSİ YİR (Romanya);
- (5) UW-ON (Batı Anadolu) ve ISUB-ÖK (Doğu Anadolu);
- (6) İÇÜY ÖK (Atika; yani, Atina Kenti civarı);
- (7) ON-OYUN ve OQ-ESİBİZ (Güney İsviçre ve Kuzey İtalya).

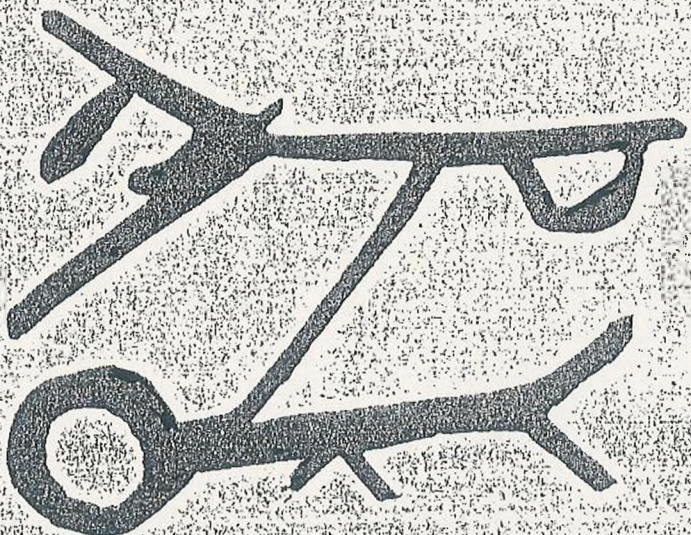
Yazılış tarihleri itibarıyla da, bu yazıtlar son derece değişik zamanlara mensup bulunuyorlar. Bunun başlıca kanıtı—arkeolojik deliller dışında—kullanılan yazı karakterleri arasındaki büyük farklar, ve bu farkların birbirlerinden türetilmesi; meselâ, □ > ▯, ξ > ε, Ꞑ > ꞑ gibi (Mirşan 1973, s.14). Bu hal ise, benim Etrüskçe gibi bazı yazıtları deşifre edebilmiş olmamın da sebebini teşkil etmiş bulunuyor. Bunu daha yakından izah etmeliyim.

Ben meslek olarak inşaat yüksek mühendisiyim. Fakat hobby olarak Sibiryaya yazıtları ile ilgilendim. Ancak, kısa bir zamanda gördüm ki, tercümeleri ünlü türkologlar tarafından yapılmış olmalarına rağmen, bu yazıtların pek çoğunun okunabilmiş olduğunu söylemek pek de mümkün değildi. Meselâ, ON-Notası yazıtının tercümesi şöyle yapılmaktadır (Mirşan 1985, s.47):

Çıkararak, dağ tepesinden aştım. Kendi ev arkadaşlarımı... Şimdi kapları açarak... Sonda bulunan ova (veya taş seddi, kurban taşı dağı). Dağ tepesini aşan yeni yolda birbirlerine yardım ederek ve yu-

Kâzım Mîrşan

Prototürkçe Yazıtlar Hakkında Konferans

MMB

karıya doğru çıkarak,bu şekilde dolanarak.....
Ben yaklaştım,işte ova.İç boğazdan (dağın ağzın-
dan) aşarak.Tırmanış iyi...(Yol) 'açararak ve yükse-
ğe yollanarak,azıcık...

Halbuki bu yazı uzun bir sopa üzerine yazılmıştır,
ve sayın Türkolog Hüseyin Namık Orkun'un da pek hak-
lı olarak belirttiği gibi, yazı bir mektuptan iba-
ret olmalıdır.

Hakikaten bu yazı bir hakandan diğer bir hakana ya-
zılan bir notadır (Mirşan 1985,s.34-35):

Liderlik sahipliği deniz aşâ halk: İşbu selâhi-
yetlin ON-UYUL lideridir,halkım namına söylüye-
ceklerimi dinle! Krallığı harplerde şöhet bulan
lider yazdı bu yazıyı,sana sulh teklif ederek ki,
bu sulh şartları için yüce andım teminattır.

Bu yazıyı yazan ordu akını selâhiyetlisinin
haşmetmaab namı Devlet Lideridir.

ON Notasının tamamıyla "yalnış" olarak okunmuş ol-
masının sebebi yazıtın çok-çok eski bir yazı örneği
teşkil etmesinden kaynaklanıyor.Bu eski dil,herşey-
den önce,bugünkü Türkçe gibi "agglutinatîv" bir dil
değil,bugünkü Avrupa dilleri ayarında bir "tasrîfi
dil" örneği teşkil etmektedir.Meselâ,bu yazıttaki ĖL
BU,ĖS BU,ĖSİD [halkımın kanaatını dinle!] cümlesini
"höre die Meinung des (veya,meines) Volkes" şeklinde
tercüme etmemiz gerekecektir;yani,burdaki ĖS BU "die
Meinung" demektir ve ĖL BU,ĖS BU çift akkuzatîf'li
bir yapıdır.

Bu şekilde ben,ilk önce,Sibîrya yazıtlarının doğru
okunuş ve tercüme ediliş imkânları ile uğraşmaya baş-
ladım.Bu yol beni AT-UYUGUN KÖL (yani,Ukrayna) ve İSİ
YİR (yani,İskit) yazıtlarını okumaya kadar götürdü.

Bundan sonra yapılacak iş,bence,Etrüsk yazıtlarını

okumak idi. İki yıl uğraştım, fakat bu yazıların bir - tek kelimesini bile okuyamadım. Bu yoldaki çalışmalardan tamamiyle vazgeçmek üzere idim ki; umulmadık bir tesadüf le karşılaştım.

Romanyada bulunmuş olan ve "Attilâ Hazinesi" diye bilinen kap-çanaklar üzerindeki yazıları eski çağ insanları da okumaya çalışmışlardı. Meselâ, onlar OQ ĖKİ ĖSÜ sözünün manasını "OQ ĖSÜÜÇ", OQ UÇU ĖKEN sözününkünü ise UÇU OQAÇ şeklinde—esas yazı üstüne—ince bir kalem le yazarak belirtmiş bulunuyorlardı. Benim Etrüskçe yazıları deşifre etmemi temin eden kayıt ise şöyle idi: H harfinin A diye okunması gerektiği işaretlenmişti! H harfi Türkçedeki h ["t"] harfinin İskitçedeki yazılış şeklidir. A ["t"] harfi ise, Tatarca A ["t"] harfinin Etrüskçe, Protogrekçe, ve Anadolu Prototürkçesindeki yazılış şeklidir. Buna göre, Attilâ Hazinesindeki yazıları bir Etrüsk bilgininin de okumaya çalışmış olduğu anlaşılıyor, çünkü Etrüskçede bu harf "t" değil, "n" sesinin ifadesi için kullanılmaktadır.

Etrüskler hangi çağda yaşamışlardır? Elbette, türlü çağlarda ve binlerce yıl. Çünkü Prototürkçeden doğan Etrüsk dili, daha sonraları, Latinceyi doğurmuş, ve Latineden de bugünkü İtalyanca meydana gelmiş bulunuyor. Buna göre, esas konumuz "Etrüskçe" diye bilinen yazıtları kronolojik olarak sıralamaktır. Ancak, bu alanda şu zorluk var: taş üzerine yazılan yazıların yazılış tarihlerinin tespiti imkânsız!

Buna göre, ben yazıtların yazılış tarihleri hakkında fikir beyan ederken, onların harf ve dil yapılarının "kronolojik sıra"da aldıkları yer üzerinde durmayı tercih etmekteyim. Meselâ, Prototürkçedeki en eski yazıtlardan biri, yukarıda sözkonusu ettiğimiz, ON-Notası yazıtıdır, çünkü bu yazıtta pek çok artikel [harfi tarif] şekilleri kullanılmaktadır. Elimizde Türkçenin, tıpkı Çince gibi, analitik dil halinde bulunduğu çağlara ait misaller de mevcut ki, böyle bir Türkçeyi "Türkçenin tek heceli dil çağı" şeklinde de isimlen-

direbiliriz (Mirşan 1970, s.65-66):

ÜE. BU OQ-UQUN ONÇ ĖS ÜE, İÇ AW UÇ ÜEW. ONÇ BU ĖSİ-
TİS OY A ĖSİS, BU ĖL OY A ÜYÜ ĖM ĖSİS, ONÇ ĖS BU Ė-
SİTİS ĖN UÇ ĖKİ BU UW. UÇ ĖSİTİS OŞUN UÇ UĞUQ ĖL
ĖS ĖSİS ÜE UQ ĖL ĖS.

Beyine bu şekilde hatıra edilmek üzere kayaya
resmedilen deve, onun sahip bulunduğu liderlik de-
vesidir. Bu şekilde, halk tarafından benimsenilerek
hatırlanış, hatıratı milletin "Lider şeref-i mu-
kaddesi" yapmaktadır, çünkü onun lider oluşu mil-
letince tasvip olunmuş bulunuyor ki, bunun hatıra-
sı deve resmi yardımı ile halka hatıra edilmiştir.

Bu yazıdaki ÜE [14], daha sonraları tüye, ondan sonra
düye (Tatarca!), ve en sonunda da deve şekline çevril-
miş bulunuyor. Sözü'nün manası ise yük [Ü] hayvanı [E]
şeklindedir, ve bu mana bize QO-Ü [katalüst yük] şek-
linde de intikal etmiş bulunuyor.

Yazıda "bu" [this] sözü için > [BU] TAMGA'sı kul-
lanıldığı halde, İngilizce the artikeli için < [BU]
TAMGA'sı kullanılmaktadır; meselâ, ONÇ ĖS BU, ONÇ BU,
ve UÇ ĖKİ BU ifadelerinde olduğu gibi.

Türklerin hemem-hemen yeni konuşmaya başladıkları
çağa ait olması gereken bu yazıtı ben d.ö.7000 yıl-
larına tarihlendirmekteyim. Nitekim, Qazaqstan bilgin-
lerinden Ğ. Musabay ve A. Maxmut Tamğalı Sayı galeri-
sindeki (Qazaqstan!) yazı ve resimlerin—yazıların
toprak la örtülmelerinden doğan silinmeleri değerlen-
dirme yöntemi ile—10 000 yıl öncesine ait olacakla-
rını tespit etmiş bulunuyorlar. Ulu Kem yazıtlarını
etüd eden Fin heyetinden Aspelin ise, bu yazıtların
en azından 3000 yıl öncesine ait olacaklarını söyle-
mektedir. Ancak Ulu Kem yazıtları türlü çağlara ait ya-
zılardan teşekkül etmekte ve Aspelin bunları ayrı-ayrı
ele almamaktadır (Apelgren-Kivalo, Alt-Altäische Kunst-
denkmäler, Helsingfors 1931, s.VII). Bu itibar la, en es-

ki yazıtımız için ileri sürdüğümüz tarih oldukça doğru olmalı.

Diğer taraftan, Radloff Ulu-Kem yazıtlarından Begre yazıtı için d.s.648 yılını ileri sürmektedir. Bunun sebebi şundan kaynaklanıyor.

Bilginlerin alfebeler hakkında şimdiye kadar kabul ettikleri esas, bütün alfabelerin Proto-Sami alfebelerinden doğmuş olduğu kanaatıdır. Bu arada, Türklerin runik alfebelerinin de Süryanî alfebelerinden doğmuş olduğu ileri sürülmektedir. Buna göre, 6'inci yüzyıl Orta-Asya yazıtları için kabul olunabilinecek en erken tarihtir, ve Radloff da tarih tespitinde bu esasa riayet etmiş bulunuyor.

Ancak, şimdiye kadar, Proto-Sami harflerinin gelişimini gösteren hiçbir kanıt bulunabilmiş değil. Buna karşılık, Orta-Asya, harflerin gelişimini gösteren, pic-togramm ve petroglyph'ler le doludur, ve Türklerin runik harflerinin teşekkül ve gelişimini bu belgelerden takip etmek mümkün oluyor (bu hususta Mirşan 1970, s. 21-26'ya bakınız!). Meselâ, yandaki şekil bize N harfi-

ni AN [av hayvanı] sözü ile açıklıyor. $\lambda \rightarrow \lambda \rightarrow \lambda \rightarrow 3$ ise bize 3 rakamının gelişimini açıklıyor. Türkler 4'ü X şeklinde yazmış bulunuyorlar ki, 4 ün bu yazılışından doğmuş olması muhtemeldir. Çince 5 [wu] rakamının da Türkçe "BİS" [beş] yazısından doğduğu anlaşılmak-

tadır : $\eta \leftarrow \eta \leftarrow \eta \leftarrow \eta \leftarrow \eta$ [BİS]. Türklerin BİROTUZ diye okudukları rakamı ise bugün 31 şeklinde görmekteyiz: ω . Ancak, BİROTUZ deyimi ile Türkler 21 sayısını kastetmiş bulunuyorlar!

Alfebelerin Proto-Sami alfebelerinden doğmuş olduğu iddiası, artık, tamamen geçersiz halde. Kaldı ki, Proto-Sami alfabesinin, Anadolu'nun Side Kentinde gelişen, UW-ON alfabesinden "kopya edilmiş" olduğu ise, artık, is-

ISUB-ÖG TAMGA'ları ve Hieroglifler

ISUB- ÖG	Hie- rog.	Proto -Türk	Oku- nuşu	ISUB- ÖG	Hie- rog.	Proto -Türk	Oku- nuşu
			AQ				AÑ
			İSİS				UQ
			UÇ				ON
			ÖG				AT
			BU				OŞ
			UB				AŞ
			OÑU				OQ
			OZ				ĖK
			UL				A

pat olunmuş durumda (Mirşan 1985, s.22-24). Bunun dışında, Pre-Mısır hierogliflerinin kökeninin Doğu Anadolu'nun ISUB-ÖG alfebesine dayandığı açıkça belli oluyor (s.58'daki 18 harfe bakınız!). Bu ihtimali ben daha 1978 yılında ortaya atmış bulunuyordum (Mirşan 1978, s.70'e bakınız!). Burada ise, ancak Sinai Sphinx'i üzerinde durmak istiyorum. Bu yazıtın birinci satırı hieroglif harfleri ile yazılmış, ve ikinci satırında bu yazının Hyksos alfebesine göre ne şekilde yazılacağı gösterilmiş bulunuluyor:

Pre-Mısırcası ve

okunuşu: OQU AS OŞ UÇ-US EM.

"Bu [OŞ] "UÇ-US" [Sphinx] isminin [EM] okunuş tarzı [OQU AS] (yani, işbu yazı Pre-Mısırcı UÇ-US sözünün nasıl okunacağını belirtmek için yazılmıştır).

Bu ifadeye göre Pre-Mısırcı sözü 7+ şeklinde, sözü 0, 0 sözü 0, 0 sözü 0, 0 sözü 0, 0 sözü 0 ve 0 sözü 0 şeklinde okunacaktır.

Analitik bir dil karakterinde olan ÜE yazıtına nispetle (s.56), tasrifi bir dil örneği veren ON-Notası yazıtının (s.54) yazılış tarihini ben d.ö.5000 yılları olarak belirtmek istemekteyim. Bu dilin diğer bir örneğini veren, ve "altın elbiseli adam" yazıtı olarak bilinen "Issiq Qurğanı Yazıtı" için ise d.ö.3500 yılının uygun olacağı kanaatındayım; çünkü bu yazıtta kullanılan alfebe, ON-Notası alfebesine nispetle, bir çok hususiyetler kazanmış, ve çok daha gelişmiş bir alfebe durumu göstermektedir. Kemal A. Akişev (Qazaqstan!) ise bu yazıtın tarihini d.ö.5'inci yüzyıl olarak tespit etmektedir. Bu tespit için esas teşkil eden fikir şöyle: yazıt Türklere değil, Sakalara aittir, ve Saka eserleri için verilecek tarihler Yunan eserleri için verilen en eski tarihlerden daha eski olamazlar.

Bu iddia Avrupalı bilginler için "makbul" olan bir fikirdir, ve Akişevin aşağıdaki sözleri onun da, tarih tespitini yaparken, bu yargıya sadık kalma zorunluğu

duyduğunu gösteriyor (K.A.Akışev 1978, Issyk Mo-und, The art of Saka in Kazakhstan; Moscow):

Bizim eramıza kadarki birinci bin yılın ikinci yarısının başlangıcında Avrasyada—bilhassa kılıç ve hançerler olmak üzere—yakın-adımlı silâhlar geniş çapta yaygın halde idi. İskit ve Savromat silâhlarının gelişim şekilleri, Sakalarınkine nispetle, daha iyi bir işçilik göstermektedir. İskit silâhlarının birçok tiplerinin tarihleri ise, İskit QURĠAN'larının kazılarında elde olunan Grek kökenli eşyalara göre, kat'i olarak tespit edilmiş durumdadır. Buna göre, eski İskit eserlerinin kronolojik cetveli Saka silâhlarının tarihlendirilmesi için de temel teşkil etmektedir.

Akışev hata ediyor, İskit eserlerini Grek eserlerine göre tarihlendiremeyiz, çünkü İskit medeniyeti Grek medeniyetinden çok-çok eskidir. Bunu bize Issık QURĠAN'ında bulunmuş olan altın elbise de ispat ediyor. Bu elbiseyi dokuyabilmek için büyük bir hüner sahibi olmak gerekir. Bu QURĠAN'da bulunmuş olan yazıtın dili ise, Türkçenin "tasrifi dil" çağına ait çok eski bir dil örneği vermektedir (Mirşan 1985, s.35):

ÖGÜN AN ONUY A ÖCÜ OQ.UB-OZ UÇ ĖSİTİS OZ-ÖTÜ ONUY
-OY ĖKİÇ ĖKİL ALIZ AT.

Haşmetmaablığını taziz etmekte olduğun kişi [ÖGÜN AN] kozmoslaşmış olan bir OQ'dur (yani, İskittir). O, Zeus liderliğine ozarak geçmek suretile, kozmoslaşma mahalline alınmış olan namdır.

Buna karşılık eski Grek medeniyeti çağına ait Türk dili agglutinativedir (Mirşan 1973, s.32):

İTÜW ĖDİNÜW AQIRIWIZ-UTAN ANİQTIZTIN BUWULĠARIZ-

TI ÖZÜGÜR ANLANIM GRİQIZTI INDIQTIWUNUZ.

İcraat sahibi sıfatiyle, ilân ederek açıklıyan Bulgarların müteallik ["respective"] Grekleri boyunduruk altına almaları (Çatalar Yazıtı).

Elbette bu yazıt d.s.lara ait bir örnektir, fakat konuyu açıklama bakımından yararlı olabilmektedir. Asıl Protogreklerle ait yazı örnekleri vermeden önce ise, şunları belirtmeliyiz.

Herodotus (I/57), "Pelasglar bir barbar dili konuşmuş bulunuyorlar. Eğer bu hal bütün Pelasglar için geçerli olmuş ise, bu takdirde, Pelasg soyundan olan, Attika halkı Hellen soyuna çevrilirken kendi dilini de değiştirmiş bulunuyor" demek suretile, merkezi bugünkü Atina şehri olan Attika halkının Hellen olmadığını, Pelasg olduğunu, ve ayrı bir dil konuştuğunu söylüyor. İşte biz Attikada bulunmuş olan siyah figürlü ve erken kırmızı figürlü vazolarda Prototürkçe metinler bulmaktayız ki, ben bunlara "Protogrekçe" demekteyim, çünkü "Grek" sözünün aslının ÖG ERİĞ olduğu, ve bu halkın Sibiryadaki Kemçik Özeninin Kırmızı Macalık Kenti civarından geldiği anlaşılmaktadır (Orkun 1940, s.85):

ER-ERDİMİM ODIQI ÖG-ÖCİM ÖD, ONA ÖGİM ÖCİĞ İT AY-
RILTIM: UB-US ÖCE OLIRIM UYUS İLE YILQI SİZİME,
BUDA-ÖG İYİN ATIM-OQ ESÜ ERİĞÜY.

Erdemimin yakılmış olduğu krallık eranda, benim Tanrı Kralı olmuş olma tesahübümün impulsu ile ayrıldım: ön-aksion tesahübünün başlangıçtaki uyuma hali (yani, vakuum) kondisionundaki integrationuma BUDA-ÖG'ün ATIM-OQ'u halinde erişmek üzere.

BUDA-ÖG "separe olan kral (veya, identifikasion)" demektir, ve cümlemizin sonunu (3'üncü satırını) şu şekilde özetliyebiliriz: ÖG-ERİĞÜY, veya ÖG-ERİĞ; yani "Grek". Bu yazıtta ES sözü, yalnız Protogrekçeye mah-

ρρ† +ΡΥ ΣΙΓΓΟΣ. ΙΕΥΧΣΟ / ΟΑ-ΕΡÜY ÈZISIG ÖGÜNÜZ. ΙÇÜY ÜQUZUÑ.
 Der heilige Brauch des Hauses beim Ankommen des Soldaten. Das Getränk.

pg20 OTUCSULUÇUY-EZ. ĖGİT-SAR OFUO-SUŃUZ.
Die heilige Pflicht des Soldaten. Die Heilung durch den guten Verband.

pg26 UÇ ĖLİTİZ / Oberhalb ein Mensch.

pg50 ΝΕΡΑΙΗ ΚΑΛΟΫ ΚΑΙΕ / AN İÇ EĞİTİSÜ. AQATILİNİZ. AQATILIÇ / Das Gutmachen des Körpers = das Baden (AN İÇ = der Körper). Die Badeschüssel. Das Badewasser.

pg28 SU AT ANIQIL / Der Delphin genannte.

sus bir TAMĠA şekli olan T şeklinde yazılmaktadır ki, bu da Grek sözünün menşei hakkındaki iddiamıza bir kanıt teşkil ediyor. ATIM-OQ ise "displacement quantum" demektir.

Eğer Grekler, hakikaten, Kızıl Macalık Kentinden gelmişlerse, onların dili de (misalimizden anlaşılacağı üzere) Türkçenin agglutinatif şeklinin başlangıç çağına rastlıyacaktır. ÖG-ĒRĠĠG'lerin Attikaya geldikten sonraki dillerine örnek olarak şu yazıtları gösterebiliriz (Mirşan 1973 kitabına bakınız):

pg1. OQ ĒRÜY ĒZĠSĠG ÖGÜNÜZ [Asker avdetinin kutsal takdisi]: İÇÜY UQUZUN [içki takdimi].

Bu figürde evine dönen bir askere karısının içki takdimi tasvir edilmekte, ve resim ile resmin yazısı, hakikaten, aynı bir manayı anlatmaktadır.

pg4. İKİTÜÜS URUNÜZ [İkilendirme (yani, evlendirme) hakimi]; ÖG ĒTİSİZ [takdis]; ÖGÜRÜT ĒSĠN ĒLİTİ-
NİZ [takdis hadisesinin ulaştırılması (yani, ilân)];
ĒMİS ĒS ONUZ [güvey]; İKİRİT ĒS İÇİSİT [gelin]; ĒZ-
AT ĒSÜY [dua].

Bu resimde mahkeme safhaları tasfir ediliyor.

pg20. OTUQSULUÇUY ĒZ [Askerin kutsal görevi]. ĒĠT-
SAR ONUQ-SUNUZ [Benevolent (yani, iyi bir) sargı
ile tedavi].

Burda kolundan yaralanmış olan bir askerin yarasını sargı bezi ile saran diğer bir asker tasfir ediliyor.

pg26. UÇ ĒLİTİZ [Uç kısmı insan olan mahlûk].
pg50. AN-İÇ ĒĠTİSÜ [Vucut eğitimi]. AQATİLİNİZ
[Kurna]. AQATILIÇ [Yıkanma suyu].
pg28. SU-AT ANIQIL [Yunus balığı].

Burada Protogrekçe zamirlerin Grekçe karşılıklarını da belirtmekte yarar olacaktır (Mirşan 1973,s.62):

ÖGÜN [egon,"ben"], ATIN [tüne,"sen"], ĖSİN [-,"o"], ĖMİS [ammes,"biz"], ĖMİN [ümme,"siz"], ĖSİNİS [sfeis,"onlar"].

Bütün bunlar,bir nevi agglutinatif dil kullanan, Protogreklerin Prototürk kökenli olduklarını ve Sibirya'dan geldiklerini gösteriyor.Ancak,Anadolu Prototürklerinin menşei orası değil.

Çünkü Erenköy,ve onun devamı olan Trabzon ve Side yazıtları Açıktaş alfebesinin Issık Köl kolu karakterini gösteriyor.Bu yazıtta geçen UB-OZ kavramı (s.60) da,zaten,Side yazıtlarının (Mirşan 1985,s.38-42)esasını teşkil eden "Zeus" kavramını dile getirmektedir. Bu UB-OZ'u ISUB-ÖG (yani,Doğu Anadolu) yazıtlarında da görmekteyiz (Mirşan 1991,s.17; Çilgiri Yazıtı):

OŃU-UTUS ÖGİS OQ AT ÖGİS,OŃU-OŃ OQUN,AT-ATA OQ UŞ
ĖSİS.IŞI ÖZ-İÇİŞ BOLU UB-OZ BU AŞA ĖKİŃ,ĖSİ Ö-
GİS AŞINÇ.

Medeniyetlerin [OŃU] tekvinini temin eden Peygamber [ÖGİS] OQ'ların içinden çıkmış olan bir peygamberdir,ve OQ'ların medeni olmalarını sağlamış olan,o OQ Majestesi AT-ATA olarak anılmaktadır.

Siper-i cennette olabilme Allaha [UB-OZ BU] aşma demektir ve,işte,peygamberin canı oraya aşmış bulunuyor.

Tıpkı Açıktaş ve Issık Qurğanı yazıtlarında olduğu gibi,bu yazıtımızda da BU artikelimizi tekrar görmekteyiz.Buna göre,bu yazıt da çok eski tarihlidir. Eğer Pre-Mısır medeniyetinin Menes'in d.ö.2849 yılından itibaren sürdüğü sanılan saltanatı ile başladığını kabul edersek,bu başlangıcın Anadoludaki menşei (s.58'deki cetvel!) d.ö.3000 yılı olarak belirlenebilir.Ancak,Güney-Doğu Anadoluda bulunan kaya üstü resimlerinden anlaşıldığına göre,Prototürkler

bu alanı çok daha eski çağlarda (d.ö.8000 yılları!) işgal etmiş bulunuyorlar.Nitekim Ergani İlçesinin Çayönü mevkiinde bulunmuş olan bir yerleşmede yapılan radioaktiv karbon testi,bu yerleşmenin başlangıcının d.ö.7500 yıl öncesine dayandığını,sonunun ise, d.ö.6700 yılı bulduğunu göstermektedir.Yani,Doğu Anadolu'daki kaya üstü resimleri Tamgalı Sayındaki (Almatı Vilâyeti!) pictogramm ve petroglyphler le yaşıt haldeler (s.56).

Tamgalı Sayı ve Güney-Doğu Anadolu'dan sonra,petroglyph'lerin (içinde yazı elementleri bulunan pictogramm'ların) bulunduğu üçüncü yer Kuzey İtalyadaki Val Camonica'dır.Ancak burası daha geç çağlara (d.ö.5000 yıllarına) ait olmalı,çünkü burda belirli bir alfebe ile yazılan pek çok yazıtlara rastlanmaktadır:

ĖSĖS ĖL OĞ-ALTI UÇ-UÇU ĖM ÖC UÇ ȲL.

Ėsis-Tanrısı halkının insan vekili,devletin sahibi ve vatan lideridir (Mirşan 1970,s.75).

OQUĞ UÇU BU İT BUĞ.

OQ Milletinin devlet sembolü (yani,bayrağı)"impuls" (yani,İT) olan BUĞ ["Ahnherr, Superior"].

İTİ AT ĖSİTİT OQUĞ OĞUĞ ĖS.

İT'i nam yaparak duyulan OQ Milleti mensubu olan bir vatandaşın hatırası.

Bu metinlerde geçen BUĞ,OQ,UÇU,OĞ sözlerine Baygal-Lena yazıtlarında da tesadüf etmekteyiz (Mirşan 1970, s.65-67) ve,bu itibar la,Val Camonica (yani,Etrüsk) OQ'ları Baygal-Lena menşeli olmalılar.

Val Camonica yazıtlarından daha sonraki çağlara ait yazıtlar olarak,küzeyde Graubünden (İsviçre!);ve güneyde Etrüsk yazıtlarını görmekteyiz.Graubünden'deki en eski yerleşme izleri bizi d.ö.3000 yılına kadar götürmektedir (Mirşan 1970,s.48,63,80):

Davesco yazıtı: UW ĒL ĒTĪNĪSĪTĪS ĒL UÇUD ŐKŪTŪLŪ-
TŪS AP-ATALIT UQUSUZ ĒSĪYĪS ON OYŪN UQUSUT ULUYUS
AP-ATALIT.

Mukaddes Milletin millet hanı hakkındaki yüce ke-
derine matuf yazı ON-OY'u ifade eden ululuğa ma-
tuftur.

Mesocco yazıtı: ĒLĪTĪNŪY ĒTĪLĪTŪY ĒSĪLĪÇĪN ĒTĪD.
Gömölme hatırası.

Etrüsk yazıtlarının da d.ö.3000 yıllarından başla-
dığını söyleyebiliriz. Ancak, bunların bazıları çok da-
ha geç çağlara aittir (Mirşan 1970, s.85 ve 88):

Ētr 45. ĒLĪTĪB ĒSĪZŪÇ ALTUÇ ĒLĪK,—ULUQUP AÇILUC
ĒTŪY!UYUPPI-ŪYŪPPĪ ĒDĪSĪTĪB,UB-UQ APPARUYA ALTI-
TIL,ALIRITIP APPARUY ĒDĪTĪLSĪT UQ ĒSĪKĪÇŪY YATASIZ!

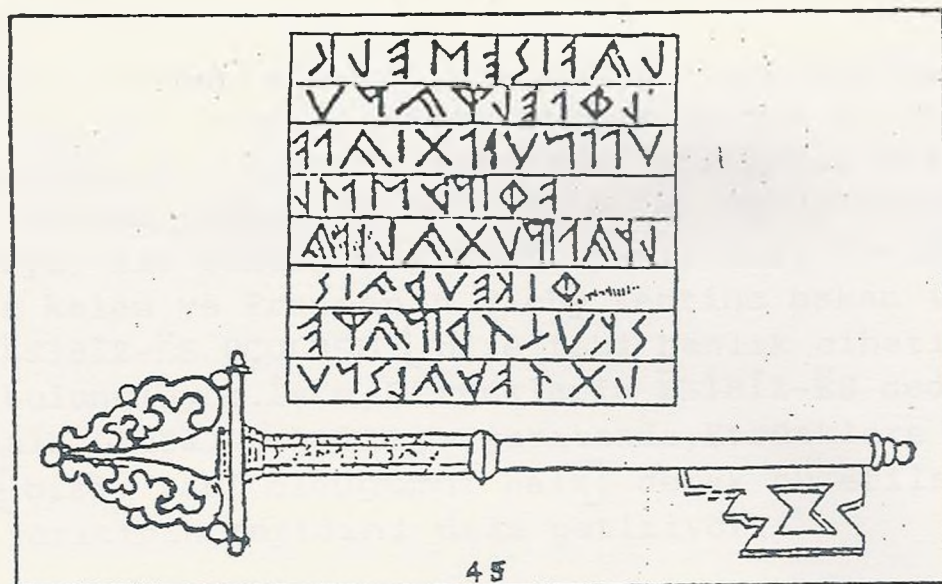
ÖZÜK ŪY ĒSĪTĪD APPARTUCUC ULUDUTUB YATAALIZ ŪY.
Göndererek hatırlatan Krallık halkı,—(hediye e-
dilen anahtar la) birdenbire (kapının) açılması-
nı mümkün kılarak!

"Uyacakmı evime?" şeklinde bir düşünce ile,(te-
reddüt le) alıp götürmüş olmanıza rağmen,alıp gö-
türmüş olmanın manasını kavrayacaksınız:

Bir eve sahip olma hissini telkin eden,ulu bir
his le yatabileceğiniz bir eviniz olacak!

Bir anahtar üzerine yazılmış olan bu şiir,adeta bu-
günkü Türk ağızlarından biriile yazılmışçasına,usta-
lıklı,hisli,ve sıcak ve,buna göre,Etrüsklerin Türk-
çe konuştukları hakkında sarıh bir delil.İçki içme-
ye karşı mücadele etmeyi öğütlüyerek,gençlerin ter-
biyesini konu edinen şu resimli yazı da ne kadar iyi:

Ētr 51. UQUSUP UÇUÇ ĒL UÇUDUYUÇ.
İdrak ile yükselerek halkın başına geçiş.

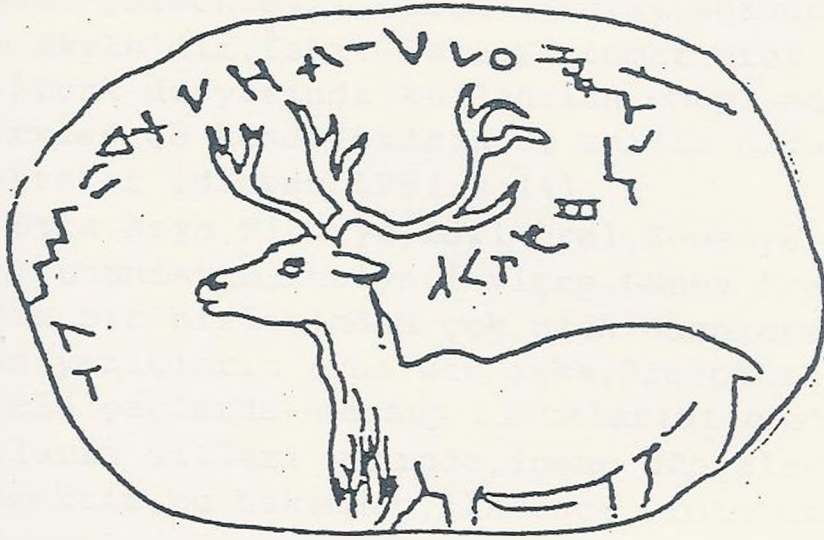

45

51

İtalyanın Piacenza Kenti yakınındaki Settina'da bulunmuş olan bir bronz yazıtta Etrüskler, bir göz resmi etrafında, altı coğrafî istikamet göstermiş bulunuyorlar (Mirşan 1970, s.89-90). Bunlardan OQ-ULUYUZU (yani, Etrurya) ile UZATIQINIR UÇUZ (yani, Kuzey Kavimleri) arasında kalan ve Fransanın Vichy Kentine bakan istikamete ĖSİBİZ-ĖS UÇULUSU [bize tabi hanlık ciheti] denmiş bulunuluyor. İşte, Etrüsklerin ĖSİBİZ-ĖS dedikleri bu halk, Glozel çakıлтаşı yazıtında, Etrüsklere ĖSİLİM-ĖS [bizim tabi olduğumuz halk] demek suretile, Piacenza yazıtının teyidini dile getiriyor:

ΣΜΙΑΤ
ΙΧΗΛΧΔ
ΓΗΟΛΛ-
ΣΛΜ
ΑΚΤΕΒ

Glozel Yazıtı

ĖSİLİM-ĖS ODUQ ĖLİN UQUS ĖL-ĖLİN ANU UÇ-UÇU OZ
ÖZ ĖB-ĖS OY.

Anayurdumuz sakinlerince "muzaffer halk" olarak bilinen halk-halkına (yani, Etrüsk halkından olan Glozel halkına) mensup devlet teşekkülüne [UÇ-UÇU OZ] mahsus [ÖZ] yazı [ĖB-ĖS OY].

Bu yazıtta gördüğümüz UÇ-UÇU [devlet] kavramı Türklerde çok yaygın olarak kullanılmış bulunuluyor, ve, hatta, Çinliler bile bu sözü Ju-Ju şeklinde dile getirmiş bulunuyorlar. Bu tabiri İskitlerde de görüyoruz:

OQ AT OQ ĒKĪ ŪZUŪN UÇ ĒSĪG ĒL AT ANĪS UÇ-UÇUŪN Ē-
DĪLĪNTŪ ĒPPĪN ĒDĪSĪNĪL ĒKĪ UYULUGUTUŪUÇ UÇ-UÇU ĒD.
OQ vatanının OQ'lardan ibaret "UÇ ĒSĪG ĒL AT" de-
nilen halkının devleti fedarativ bir devlettir.

Bu yazıdaki ĒPPĪN ĒDĪSĪNĪL ĒKĪ sözü "-dir" [İngilizce "is"] karşılığıdır. UÇ ĒSĪG ĒL AT sözünü ise, Herodotus "Skolat" şeklinde naklediyor (Herodotus IV/6), ve "Royal" manasında olduğunu söylüyor. Hakikaten, "lider" manasında olan UÇ sözünü "kral" şeklinde de tercüme edebileceğimiz açıktır. Nitekim, UÇ-UÇU sözünün "devlet" manasında oluşu da bundan kaynaklanıyor. Etrüskçede ise bu sözün paralelini ALTUÇ ĒL [Krallık Halkı] şeklinde görmekteyiz (s.68). Skolat sözünün Hellencesi ise Skyth'dir. İskit, Saka, Savromat gibi deyimlerin (s. 60) Türk dünyasında kullanılan umumî adı ise OQ'dur, ve Türkler de kendilerinin OQ asıllı olduklarını söylemekte (Mirşan 1991, s.14).

Orta Asya, Sibirya, İdil-Oral, Romanya, Anadolu, Trakya, Yunanistan, İtalya, İsviçre, Güney Fransa olmak üzere, bir-birlerinden çok uzak alanlara yayılmış olan yazıtların aynı bir ırka, Prototürklerle, —fakat türlü çağlarda— mensup olduklarını gösterecek kanıt, onların dilleri yanında, inanç dünyalarında temelle-necektir. Bu bakımdan, ilk önce Prototürklerin "Tanrı kavramları" üzerinde durmalıyız.

Asya Prototürkleri Tanrıya şu isimleri vermiş bulunuyorlar:

TENRĪ [Yoktan Var Eden] (Mirşan 1970, s.68, 69, 71, 72, 73; 1991, s.113).

ĒSĪS [Yadolunan] (Mirşan 1978, s.24).

SORUG UÇ [Mes'ul Lider] (Mirşan 1978, s.13).

UB-OZ [Öbür Dünyaya Geçişin Yüce Merciyi] (Mirşan 1985, s.35).

UB-OZ BU [yani, UB-OZ, burdaki BU harfi tarif!] (Mirşan 1991, s.17).

UÇI AT [Lider (AT harfi tarif)] (Mirşan 1985,s.75).
APA [Öbür Dünyaya Götürücü] (Mirşan, 1970,s.71;1991, s.48,84).
AL-APA [İnsanların Canını Alarak Öbür Dünyaya Götürücü] (Mirşan 1991,s.79).
AL-ESİS ["Canları Alan" Olarak Bilinen] (Mirşan 1991, s.51).
ÖZÜN APAN [Zata Mahsus Allah] (Mirşan 1991,s.37).
İÇÜM APAM [Hükmüne Tabi Olduğum Allah] (Mirşan 1991, s.14,24,28,96).
SİZ [Cenap] (Mirşan 1990,s.75,76).
SİZİM [Cenabım] (Mirşan 1970,s.69,71-74;1990,s.20).
KÖK TENRİ [Uzay Tanrısı] (Mirşan 1970,s.68).
OS-UDURULMIS UÇ [Gök Bili (yani,Uzay) Stratejisi Lideri] (Mirşan 1991,s.58).
BİR ÖKÜN [bir tek Rab] (Mirşan 1991,s.37) deyiminden de anlaşılacağı üzere,bu Tanrı isimlerinden herbiri başka-başka Tanrıların isimleri değil,aynı bir Tanrının türlü vasıflarını belirten sözlerdir.Aşağıdaki metin de bunu teyit ediyor (Mirşan 1990,s.76):

... ruhumu alma vahiysi tahakkuk ederken,benim de Cenabınızı görme teminatım kansın.

Ayrıca,"Tanrı" kavramını Prototürkler,korkulacak bir güç olarak değil,tabiat hadiselerini izah ederken dile getirilmesi kaçınılmaz olan bir "varlık" olarak ele almaktadırlar.Meselâ,aşağıdaki metin kâinatın yaratılışındaki kondisionu (yani,içinde hiçbir şey bulunmayan "uyuma" halini) ve ondan ATIM-OQ ["displacement quantum"] doğuşunu tasfir ederek,ölenlerin de;"uyuduktan" (öldükten) sonra,kâinatın bu ilk haline bir ATIM-OQ şeklinde erişeceğini söylüyor (s.61):

...Ön-aksion tesahübünün başlangıçdaki uyuma hali kondisionundaki SİZİME BUDA-ÖG'ün [vakuumdan se-

parasion identifikasionunun] ATIM-OQ'u halinde e-rişmek üzere.

Nitekim TENRİ kavramı da çok kere "yoktan var edilme" manasında kullanılmaktadır (Mirşan 1990,s.52):

Her şeyin dayanağı olan KÖK QALIQ [gökte ikamet eden şeyler] topolojisiinde koruma ile yükümlü BURQAN TENRİ [gravitasionun yoktan var edilmesi] şeklinde doğdunuz.

TENRİDEKİ KÜN,yoktan var edilmiş olan şeyler camiasından güneş (Mirşan 1970,s.71).

TENRİ ELİM,yoktan var edilen halkım.

Diğer önemli bir konu da Prototürk QAĞAN'larının Tanrı ile nasıl bir ilişki içinde bulunduklarıdır. Aşağıdaki metinler onun Tanrının yapmayı tasarladığı şeyleri yer yüzünde icra eden bir kimse olduğunu kanıtlıyor:

OS-UDURULMIS UÇA USUNQUN UR, Uzay stratejisi Tanrısına korpulent Hakim (Mirşan 1991,s.58).

İÇÜÜM APAM BUUMIN QAĞAN İSTEMİ,Allahımın Neslimin Hakanı İradesi (Mirşan 1991,s.14).

İÇÜÜMİZ APAMIZ UYUMI QAĞAN,Allahımıza Uyum Gösteren Hakan (Mirşan 1991,s.96).

TENRİ ELİMKE ELÇİSİ ERTİM, Tanrı halkına Tanrının elçisi idim (Mirşan 1970,s.69).

TENRİ BİLGE QAĞAN,Tanrı Regnumuna Hakan (Mirşan, 1991,s.102,103).

TENRİ QAĞAN,Tanrı Hakanı(Mirşan 1991,s.34).

TENRİKİN,Tanrı "Conformity"si (yani,Tanrının yer yüzündeki temsilcisi)(Mirşan 1991,s.84,98,99,100).

Eğer QAĞAN Tanrıya göre USUNQUN [korpulent,vücutlanmış], ona uyum gösteriyor,onun elçisi ise (yani, TENRİ QAĞAN ise),elbette o bir TENRİKİN'dir VE,buna göre,öldükten sonra da Tanrı katında yer alması,

ona OZ'ması gerekir.Bu UYUB ONUŞ'u [öldükten sonra "canlı ruh" olmayı] (Mirşan 1991,s.37);yani,UB-OZU-LUNDA [Tanrida!] (Mirşan 1991,s.45)' olmayı temin eden ise OT-OZ'dur [Tanrıya ozulmak üzere ateşte yakılma] (Mirşan 1970,s.67;1978,s.112;1985,s.72;1991,s.37,72,75);yani,OT-OZ OTIQU'dur [OT-OZ için yakılma] (Mirşan 1991,s.75).Bu şekilde QAĞAN'ların yakıldığı yerlere İB-İS BOLI [cennetlik ruh olma mahalli;yani ateşevi] (Mirşan 1991,s.38,45,48) ve bu yol la Tanrıya geçmiye UÇA BARDI,UÇA BARMIS,ve UÇDI denmektedir.Şu yazıtlar bu hususta daha etraflı bilgi veriyor (Mirşan 1991,s.37 ve 38)*:

Takvimin ON yılının beşinci ayının sekiz yirmincisinde [d.ö.18.5.519], "Beldesinin Krali olarak Sahib-i Muvaffakı" teşyi olunarak geldi,canlı-ruh olabilmek üzere,namının yakılması suretile Tanrıya geçebilmesi için.

Ateşte yakılmak suretile geçmiye,BÜ olarak yakılmış olması dolayısıyla,"muvaqqak olarak ölen namın uçurulması" gayesile yapılan dua sebebiyle muvaqqak oldu;ateşin Allahımız namına yakılmış olması dolayısıyla muvaqqak oldu.

OQ-ONİM OG isimli halk yüzünün OT-OZ askeri olarak gelen,bir tek Rabbe inananların beş ordularının beyi hakkındaki işbu yazıyı Dinimizin Hizmetkârı olarak yazan BUGUN-TUR mensubudur.

Yılan yılında (d.ö.519) ölmüş olması dolayısıyla, sulhsever İB-İS BOLIQ'a (Miran'a) vararak Kralın "kozmik" hale gelmesine dua,halk için kutlu olsun,onu alıp vardığından (yani,Allaha varmasını temin ettiğinden).

*Ayrıca Mirşan 1991,s.45,46,48,ve 72'deki "ateşevi" yazıtlarına da bakınız!

Bu metinlere göre "her QAĞAN Tanrısına ozar" diye bir kaide yoktur.QAĞAN'ların Tanrılarına ozabilmele-ri için şu şartların tahakkuku gereklidir:

1. QAĞAN'ın BÜ ["muhteşem" ismini almış;Büyük Melek vasfını kazanmış] olarak ateşe verilmiş;
2. ateşin Allah namına yakılmış;
3. ve halkın kendisi için dua etmiş (veya,mezarına BENĖÜ TAş dikmiş) olması gereklidir.

Asya Prototürklerinin bu dinî inançlarının aynı-sını (yazıtlar bırakan!) en eski Avrupa kavimlerin-de de görmekteyiz.Meselâ,TENRĖ kavramı Protogrekçe-de ΔΙ Ο [ĖDĖS ON,"Yaradan"] şeklinde yer alıyor (Mir-şan 1973,s.53).Buna göre ĖDĖS>Theos [Tanrı].Ayrıca, İEV ř [İÇÜY OZ,Öbür Dünyaya Ozma Yetkilisi;yani,Zeus] ve řÜ İEV [OZU İÇÜY,"Ozma Hakimi"] (Mirşan 1973,s.43 ve 44) kavramları da Asya Prototürklerinin UB-OZ,İÇÜÜM APAM'ları şeklinde.Etrüskçedeki AN [AL-AT,namın Tanrı-ya alınması] (Mirşan 1970,Ėtr 71,74,75,76,83) kavramı da Asya Prototürklerinin AL-APA,AL-ĖSĖS kavramlarının bir paralelidir.Türkçedeki UÇDI [Tanrıya geçdi] kavra-mını ise UÇ OZ [uçarak ozma]>UÇUZ [Tanrıya geçme nam-zedi olan Han]ve UB-UĞUZUS [Tanrı] (Ėtr 71,68),UÇUZ AT [Tanrılaşmış Han] (Ėtr 67),UÇUY [melek] (Ėtr 68) şekil-lerinde görmekteyiz.

Asya Prototürklerinin sahife 74'de verilen metinler-de dile getirilen inanışlarını şu Ėtrüsk metninde de aynen görmekteyiz (Mirşan 1970,s.88):

AS ATA	Vekil ATA'yı
US ĖMĖTĖRTE ĖMĖTĖB	Tanrıya maletmek için,
AL USU ĖT ĖL	ayın le
USUĞUCUP ĖTĖSİNĖ	göge ulaştırdığımız
UÇU ĖSİNĖ ANĖIQIN	liderimizin heykelini
AÇURUN ÖTÜSÜQUĞ	açışım
USUTUSA.	onu Tanrılaştırmak içindir.
ĖL ANĖ ĖTĖSİĖ	Millî hatıra edilen
AL ÖTÜSÜN ANĖIQIN ĖTĖK	göge geçiş anıdını
AĞUR ĖSĖ,	ağma dolayısile,

OTU-AT UR ASIN̄ [TİP
UB-OT ÖTÜP ETİNÇİSİ-
AÇURUN̄ ÖTÜSÜNÜRÜSÜ
ETİSİP.

Diğer bir Etrüsk metninde de şöyle deniliyor:
OQ USUN USULUÇUN
OQ USUN ONUB

UW ATANIS ONUNUÇ,

OYUNUS EL ATAR
OQ UÇUN̄ EBİL [EB-EL].
ESİÇİNİN UÇUN̄
OTUNUNUNUL UW-OY,

UW-ULUNUZ ESİBİN

ULUÇUNUNUZ.
US ESİÇİN EZİS
UB-UÇUQ ESİZİS
UB-ESİTİSİN UÇ
OQ ULUYUZUB.
OQ ESİN̄ ÖZÜN̄
ON̄ OY,
UW-ESİNİTİZ OQ
ESİNİZ ANIB
UW-OLUÇUNUN
AN.

OTUNUT UW-OY
UW-ULUNUZ ULUTUZUL.
ON̄ ANIP OLUÇ UQUT

ELİTİRİSİZ OY
ULUTUN̄ ESİN̄.
ODULUP ULUQ UÇUN̄
ESİN̄ UÇURUL ELİTİRİZ
OLUÇ ONUTUL.

ateşte yakılma ziyafeti,
onun mukaddes ateş vasıtasile
işbu açılış la göğe geçebil-
mesi için verilmiştir.

OQ Tanrisinda Tanrılaşışın,
OQ Tanrısını memnun edecek şe-
kilde
mukaddes (yani,BÜ!) olarak a-
danmiya lâayık olmak suretile,
halkın fikrini kazanan
bir OQ hanı olman dolayısiledir.
Yadettiğin hanının
ateşte yakılması hakkındaki mu-
kaddes düşünce,
onun mukaddes ululuğa (yani,BÜ
haline) erişerek
ululaşmış olması dolayısiledir.
Tanrida mukaddesleşme
Yüce OQ Hanı olarak
haşmet le anılan hanın [dandır.
OQ Milletinde ululaşmış olmasın-
Kendini OQ Millette
hasretmek suretile,
OQ mukaddesatına
saygı göstererek
mukaddesleşmiş olman dolayısile
sana işbu anıt dikilmiş bulun-
maktadır.

Yakılma hakkındaki mukaddes iman
mukaddeslik ululuğunda ululaşma-
dır.Muvaffakiyet hatırası olan
bu yazı

Tanrıya ulaştıran
Ulut Meleği şerefinedir.
Ulu Hanın,yakılmak suretile,
canının uçurularak götürülmesi
muvaftak olsun.

Asya Prototürklerinde "Tanrı" anlamında kullanılan UÇ [Lider], APA [Götürücü], ESİS [Yadolunan], OZ [Ozma] kavramlarına karşılık, Etrüskçede—USUNQUN UR [Korpulent Hakim] deyiminde olduğu gibi—US [Vücut, İnstans] sözünün kullanıldığını görmekteyiz. Bu kavram Side yazıtlarında da bol-bol kullanılmış bulunuyor (Mirşan 1985, s.38-42):

İÇÜ OY OZUS US, hükmüne girilmek üzere ozulan İnsan-
ANU-OG OY OZUS ESİS US, kendisini daima yadette
olduğumuz Ozma İdraki İnstansı. Şu Protogrekçe yazıt

ise, içerik bakımından Orta Asya yazıtlarından hiçde farklı değil:

ATAN AT EKİZ¹

ESİDİT EMİNİZ²

ODUCUY EKİZ³

ESİDİT EMİN⁴; (birinci satır: ESİN, ATAN AT⁵ tır!).

EKİZİTİN EDİRİNİSİN⁶

UÇUY ERİŞİK⁷, (ikinci satır).

AT-ATA ESİÇİN⁸

ÖKÜT ULUNUZ⁹

Atalarınızın adı olarak¹

bilinen şahıs²

yakılmış olarak³

bilindiği için⁴;

canı, Atalarınızın Adı⁵

olarak kaim olan şahsın⁶,

uçmak suretile (Tanrısına)⁷

erişmiş bulunuyor⁷, ve, buna göre, o AT-ATA ruhu olarak⁸ sizin Rabbanî ulunuzdur⁹.

"Midas Yazıtı" (Prigia'da) diye bilinen, Eskişehir İli, Çifteler İlçesi, Yazılıkaya Köyündeki mezar yazıtı da "Türk dini"nin güzel bir örneğini veriyor:

AT ESİÇ OZ

AT ERİK ESİT,

(Halk tarafından "nam olarak (cenette) yer almalıya namzet" bilinerek,

ATEŞ:APKIAEFAT:AKEMAMOGAFOS:MYΔAI:
 MAFATAEI:FAMAKTEI:EDAEŞ
 BABI:MEΓ:FAI:|POTAFOGK&IFAMAFEI03:3IKF
 MEMAM:EDAEŞ

UÇUB ETİGÜW,
 AT EKİÇ
 ÖTÜ ON
 ÖG-AT EB-ONUZ
 EMİS EDITİS.
 AP-AT EB-AT
 ÖG ESİTİÇ İS
 EB-AT
 ÖTÜK ESİÇ İS;
 UÇUD AT

UÇUW (veya U-
 ÇUNÇ).
 ÖK ÖTÜK ÖGÜS
 EMİÇ ÖG-UÇ
 EB-AT ESİNÇ.
 ESİRİNİS ES
 AT EBİN
 UR-ÖK URUS.
 EB-AT ÖTÜB
 UÇUS ONUNÇ.
 ONÇ ESİKİÇ
 ÖÇ EMİTÜ,
 UÇ-EL AT
 UÇUNÇ.

(Rahip tarafından) uçurulmak suretile,
 "nam" halinde
 (öbür dünyaya) geçmiye muvaffak olan
 Kral Cenapları
 bizindir (yani, bizim kralımızdır).
 AP-AT [Allah] yüceliğindeki
 —Kral olarak bilinen—bu ruh
 Yüceliğe (yani, Tanrıya)
 geçmiş olan ruhtur,
 ve o, UÇUD [Allah tarafından tayin e-
 dilen lider] olmuş olması hesabile,
 (Rahip tarafından) uçurulabilmiş bu-
 lunmaktadır.
 Rabbe geçmiş olan ÖGÜS [Apostl]
 bizim Lider Kral
 hazretimizdir (yüceliğimizdir).
 Onun canı
 "nam" halinde
 defnedilmiş bulunuyor.
 Buna göre, Yüceliğe geçmek üzere,
 uçmuya muvaffak oldu.
 Bu şekilde hatırlanmak suretile
 vefat etmiş olma,
 onun, halk lideri olarak,
 liderlik yapmış olmasındandır.

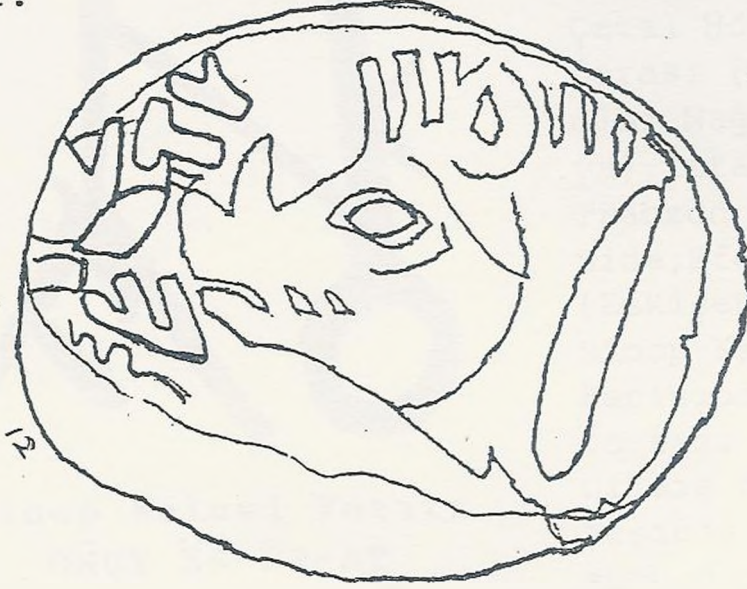
Beldibi Mağarasındaki (Antalya!) TAMGALAR ise şu
 şekilde okunabiliyor:

TÖRT OQ ONU [Dört OQ medeniyeti];
 OTUQ [ateşte yakılma].

Buradaki ĖMİS [bizim] sözünün Yunanca şeklinin "amos" olduğunu gözönünde bulundurur sak,yazıtın "çok eski" olduğu meydana çıkacaktır.

ANTUYUS [tarih] tespiti bakımından diğer ilginç bir yazıt da Efesteki Artemision'da bulunmuş bulunuyor:

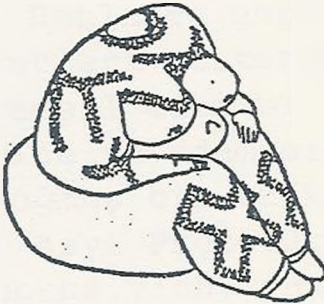

E'VTY

İÇİS EL ĖSÜY.

Bu bir ehli ULUŞ [populasion]dur.

Buna göre,bu yazıtın yazıldığı ANTUYUS domuzların ehlileştirilmiş olduğu zamandır.Bize hakiki bir ANTUYUS veren yazıt ise,Çatalhöyükte bulunan ve karbon testi ile d.ö.6000 yılına ait olduğu belirlenmiş olan şu yazıttır:

OĞ AT [İnsan] UW İT [mukaddes impulsudur] ĖD-ĖD [kreasionun].

Ancak,bu yazıtın Avrupa (İsviçre!) Homo Alpinuslarının putları üzerine Prototürkler tarafından düşünülen bir ISIW [registrasion]olma ihtimali de var.

Sinop Kalesi Yazıtı
ONUY ĖS ĖR-AT

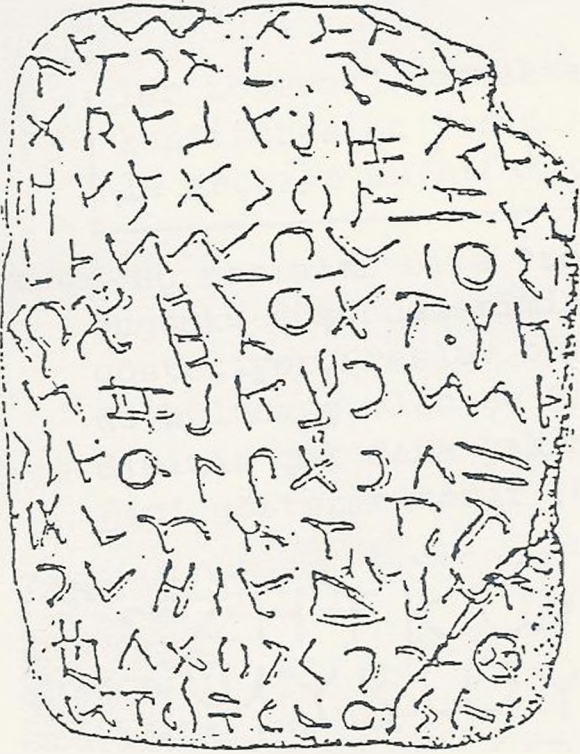
Bu vesile ile Anadolunun nerelerinde Prototürkçe yazıtlar bulunmuş olduğunu da saymaliyiz: Çilgiri (Van'ın Tirşin alanı), Çatal Höyük, Cunnî Mağarası (Erzurum), Bel-dibi Mağarası (Antalya), İstanbul-Erenköy, Trabzon Mağaraları, Side, Efes, Yazılıkaya (Eskişehir), Sinop. Sinop Kalesi, Tersane Kapısının senradan len-to taşı olarak kullanılmış olan kapı üstü taşında (soldaki resim) şunu okumaktayız:

ONUY ĖS ĖR-AT [Muvaffak, yani Herakles]; buna göre OAZIOII* [Muvaffakiyeti dolayısıyla takdis olunan] (Mirşan 1973, s.23). Herakles'e verilen isimlerin diğer bazıları da şöyle: HEPAKLEZ [ONUÇ ĖR-AT UQULUÇUZ; "Millî Müdafaa" manasında tasfir edilen]; HEDAKLEZ [ONUÇ USUT UQULUÇUZ; "Millî Müdaffa Gücü" olarak tasfir edilen]; HEPAKLEZ [ĖLİÇ ĖR-AT UQULUÇUZ; "Halk Kahramanı" olarak tasfir edilen].

Bunlatra göre Herakles millî görev ve muvaffakiyetleri gösteren resim ve heykellerde halk gücünü temsil eden bir "vatandaş" tipidir. Yazımızın eskiliğine ve "damgalaşmış" şekline bakar sak, onun Sinopta doğmuş bir halk kahramanı olduğuna da hükmedebiliriz.

Asya Prototürklerinin dinî inançlarını Avrupanın en ucuna, Vichy yakınındaki Glozel (Allier)'e kadar götürdüklerine de tanık olmaktadır:

*Okunuşu: ONUT ĖZİSİNİSİS. [Herakles].

0 5 10 cm

- 1.ĒLİTİLİM OY
- 2.UQUS US ULULUN ĒSİL
- 3.ULU ĒS;
- 4.OŞ "BUY OY URUQ" ĒM
ĒSİL ONUN UQ OY UYU-
NUS.
- 5.ĒS-ĒZİNİS
- 6.UYUS ĒM ÖGÜL
- 7.ĒSİGÜY ĒS UQUSUN OZ
- 8.ÖZ UÇUSU,
- 9.ÖGÜM ON-ONUL ÖK,
- 10.UB-OŞUN
- 11.ĒSİLİN UQUSUP
- 12.ON-UYUSU
- 13.ULU ĒSÜ ONUL UQUS,
- 14.ON ĒL
- 15.UB-OD UYUSUN OYUN.
- 16.OQUN ONUN OĞ ONUN
- 17.UQUL OŞ İK
- 18.ÖGÜL OZ ONUN
- 19.ĒSİS OZU ĒSİN.

¹Nakletmekte olduğumuz şey ²konfigurasyon hakkındaki ³süper kondisyonudur.

⁴"Konfigurasyon şartlarını tespit etme" [konfigurasyon dictio'su] anlamında olmak üzere; kozmik dünyaya intisap etmek için, ölüm hakkında verilen izahattır.

Yani, ⁵ruhunu takdis etmek için, ⁶ölüyü meth-ü sena etmek [övmek] ve, bu şekilde, ⁸onun ÖZ'ünün uçması suretile, ⁷ruhunu impulziv olarak öbür dünyaya geçirmek; öyle ki, ⁹o kozmosta kozmoslaşabilsin.

Bu şu demektir [ÖK]: ¹⁰Yüce Konfigurasyon ¹¹denilen yere ¹²muvaffak bir ölüm le erişme, — ¹³koz- mik olabilmek üzere; ¹⁴ve, bu sebeble, ON Halkı ¹⁵ö- lülerini yakmak istemektedirler.

¹⁶Erişilen bu yere: "Kuantlar halinde kozmik kişi-

ler kozmosu",denmektedir ve ¹⁷o dual halde bir konfigurasion yeridir,—¹⁸halkın meth-ü senası ile geçmiye muvaffak olan ¹⁹ruhların geçtiği yer.

Bu metinler bize Prototürklerin dinî inançlarının bugünkü düşüncelerimizden pek de farklı olmadığını gösteriyor.Preslav bölgesindeki Bjäl-Brjag kilisesinde bulunmuş olan şu Protobulgar yazıtı da Prototürk dininin çok daha yakın çağlarda bile fazla değişmediğini göstermektedir (Mirşan 1970,s.99):

ЗНТКШННТЗНРГ
ШУВШУΛΕΧШУМ
СТНКУПЕ:УНЕ:ТШ
УΛСХН:ФМ:ЕСТРШ
ГННКУПЕ:УКЗ:ТШ
УΛСХН:∞ND:ТШУРТ
ШУНАПНΛΕΖШПАН
ЕСТРУГННКУПЕ:К:
ТШУΛСХН:М:АΛΧΑСН
КУПЕ:А:ΧΛШУВРНН:А:

UZANTQUN ANTIZIN ARGUYIB OY LAN/QOYAM ASQAN KÖY-
PEN ÜYÜNİN/TOYLASQAN ĖSÜSİM ANIS TURUGUNUN / KÖY-
PEN ÜYÜKÜZ,/TOYLASQAN OP-ONUD/TOYUR-TOYUN APIN
LAN/OZUPPAN ANIS TURUYGININ/KÖYPEN ÖK TOYLASQANIM
AL,/OQASIN KÖYPENE/QOLUYUB ORNINA.

Yüce imanımın saflığı sayıkil:/koyuyorum gök ma-

bedi evinin/mukaddes ESÜS'ün [Allahın] anıldığı/
mabet ve /takdis olunan/yemek ziyafeti verilmek
suretile/göge geçişin hatırası olarak/mabette ya-
pılan merasim dolayısıyla,/ işbu gök mabedinin/
haçını yerine.

Değınmemiz gereken önemli konulardan biri de sayı
işaretlerinin (rakkamların) yazılışıdır. Aşağıdaki
cetvelden anlaşılacağı üzere,OT-OĞ'ca [Pre-Mısır -
ca]'da her rakkama bir mana tekabül etmiş bulun-
yor: 1 ve güneş,2 ve tüy [erişme],3 ve il,v.s.

OT-OĞ ve Tenoxa Dillerinde Rakkamlar ve Manaları

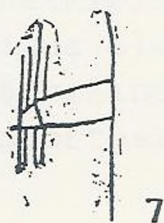
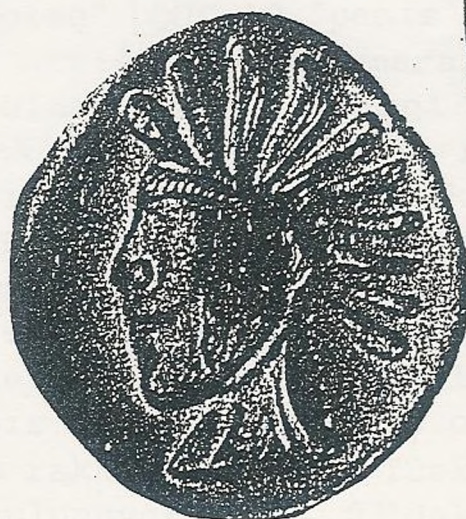
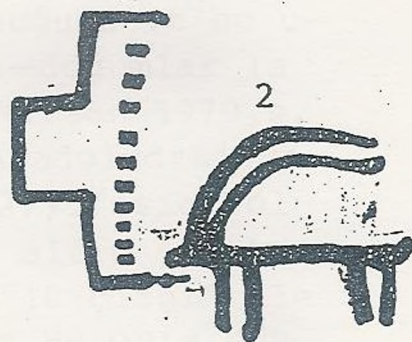
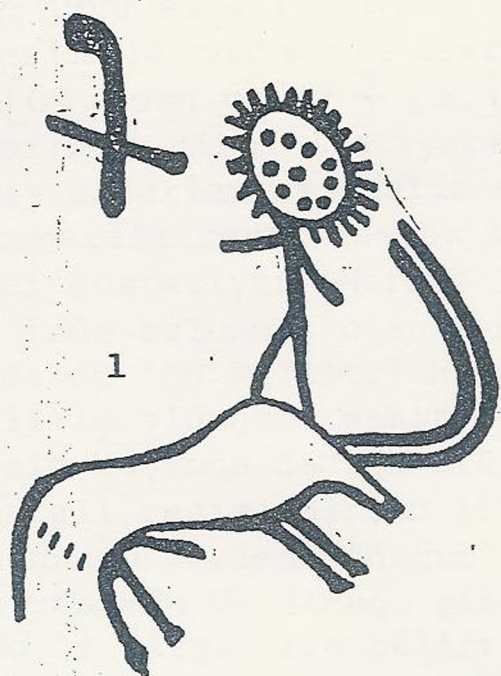
Ot-Oğ tamğaları									
Tenoxa									

Rakkamlara birer mana tekabül ettiğini Prototürk-
çede de müşahade etmekteyiz. Meselâ, aşağıdaki yazı-
ta göre ÜÇ (yani,3) rakkamı UÇ [lider] manasında
kullanılmış bulunuyor (Mirşan 1970,s.74):

...QOYUWA QUNÇUYUM,QIZ OĞLUM BĖĞİMKE,QAWISIMQA
BÜKMEDİM.ÜÇLÜĞ YASIM AWRILIWIM BUN...ANINUG ARA
UÇ BİZ.

Ebedî istirahatgâhıma konulur ken,kızımın beyi-
ne ve akrabalarım doymadım. 3 yaşında evrilmek-
teyim...hudutları arasında UÇ [lider] idik.

Prototürkçede veya [ON] üç manada kullanıl-
mış bulunuyor: (1) 10;(2) kozmos;(3) Prototürklerin

kendilerine verdikleri isim, çünkü onlar yeryüzümüze kozmostan gelmiş olduklarına inanmış bulunuyorlar (Mirşan 1990, s.283). Nitekim sahife 84'deki 1 numaralı resim—10 nokta ile işaret edilen—Prototürklerin [ON]'dan gelen [OQ]'lar olduğunu ve bu uzaylıların—4 çizgi ile işaret edilen—doğumlar la çoğalmış olduklarını tasfir ediyor (Mirşan 1970, s. 14). 2 numaralı resim ise, bu inancın Anadolu'daki variantını gösteriyor (Mirşan 1985, s.127). Issıq Köl QURĠAN'ında bulunmuş olan 5 numaralı altın yüzük resminde de "ON Milleti" kavramının "10 çizgi" ile gösterilmiş olduğuna şahit olmaktayız. Bu ON'u KÜN TENRİ'nin başında da "ON-BİR" şeklinde görüyoruz (6 numaralı resim) (Mirşan 1970, s.18).

Bu sonuncu resimde "doğum" kavramı (tıpkı 1 numaralı resimde de olduğu gibi) bir keçinin kışına yapılan "4 çizgi" ile belirtilmiş bulunuyor. Bunu temin eden şey, 6 ve 7 numaralı resimlerde gösterilmiş olan "ilâhî qotaq" [QUT AQ, "penis"]'dir ve bu kutlu uzvun temin ettiği şey—4 numaralı resimde (2 kol ve 2 ayak olmak üzere) 4 çizgi ile tasfir edilmiş olan—"bebek"dir ve 8 numaralı resimde bu 4, bir kadının kulağını işaretliyen 4 nokta ile belirtilmiş bulunuyor. Buna göre de Türkler 4 rakkamı'nı—4 numaralı resimdeki bebeği ifade etmek üzere—X ile göstermiş bulunuyorlar (aşağıya bakınız!). Bu işaretin Latince'de "10" manasında kullanılmış olması da bu tipten bir mantığa dayanmış olabilir. Pre-Mısırlılar ise 10 rakkamını tıpkı Türkler gibi şeklinde yazmış bulunuyorlar (s. 83'deki cetvel!).

Sahife 83'de verilen metinde Üç sözünün—3 yaşındaki bir kimsenin milletin lideri olması mümkün olamayacağından—UÇ manasında olduğu ve "üç yaşında evrilmekteyim" sözünün "halkımın lideri olarak evrilmekteyim" manasında olmuş olması gerektiğini belirtmiş idik. Nitekim, 1436 yılında Qazan Hanlığını kuran Uluğ Muhammet Hanın, ortasında   [AT-UŞ]

(yani, "Majeste") damgası bulunan nişanındaki Λ damgasının, μ şeklinde yazılarak, 3 rakkamı ile ilişkilendirilmiş bulunduğunu görmekteyiz (yandaki şekil!). Yani, 3 nokta veya 3 çizgi (1) lider, (2) öbür dünyaya uçma, ve (3) 3 rakkamı manalarına gelmektedir. Nitekim, Aq Sîpil keseklerinde (yapı-

taşlarında) 3 rakkamının— λ ile ilişkilendirilerek— $\lambda[3]$ şeklinde yazılmış olduğunu görmekteyiz.

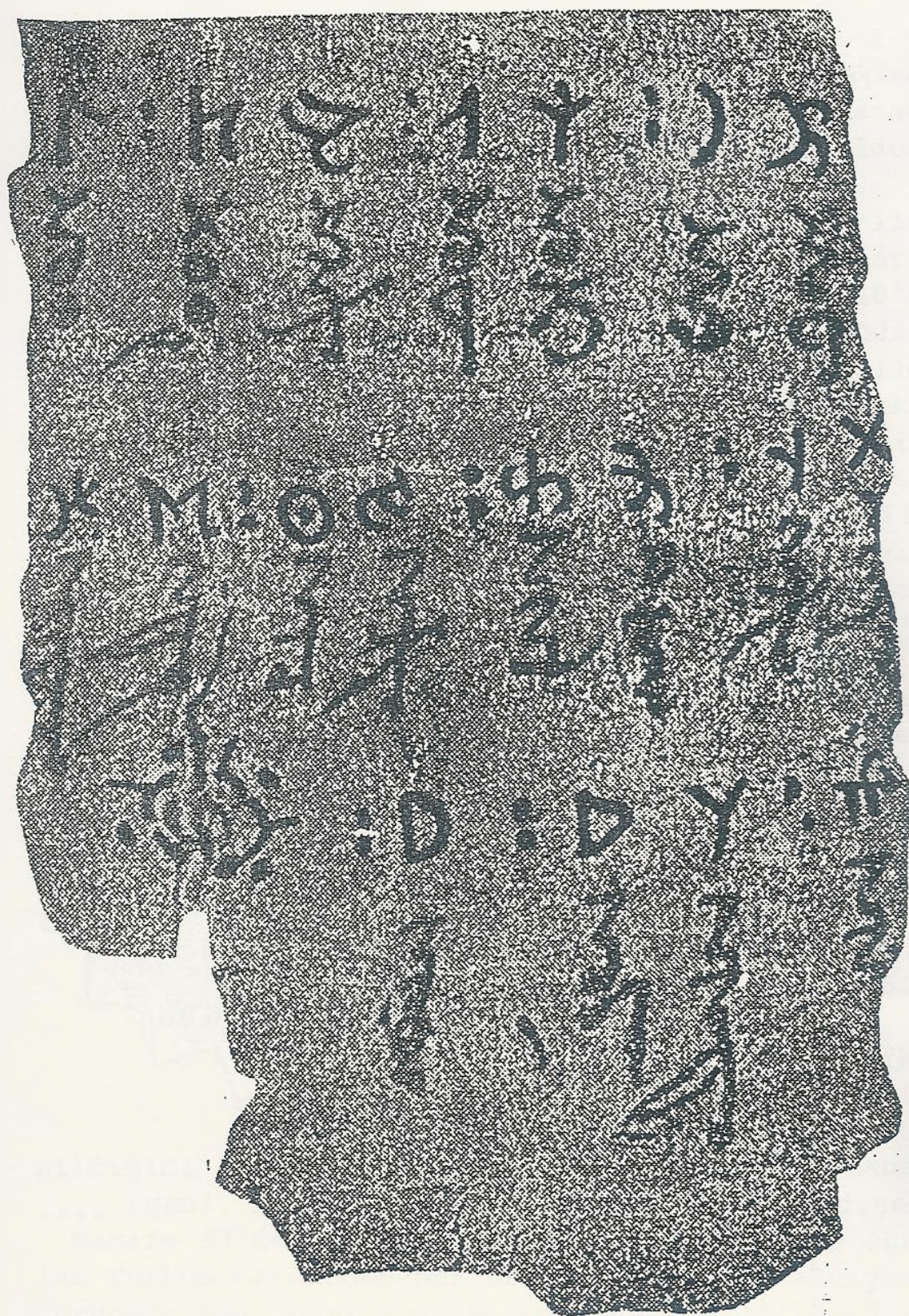
Bu manayı Etrüsklerde de müşahade ediyoruz (yandaki şekil): UB-UÇUL AT ON-ÖDÜS [devlet parası] ve yazı ortasındaki 3 nokta. Aynı düşünce tarzına Protogrekçe

yazıtlarda da tesadüf ediliyor (yandaki resim): AT ONUÇUN EDİSİT [muvaffakiyetler Tanrıçası; yani, Athena]; UÇUN EKİÇ UYUR EDİN ONUS [ölümden sonra cenrte uçma muvaffakiyeti].

Burda üzerinde durmamız gereken diğer bir

husus nasıl olup da Pre-Mısır ve Tenoxa'cada 1 rakkamının 2 nokta veya 2 çizgi ile ilişkilendirilerek yazılmış olmasıdır (s.83). Eğer Pre-Mısırcadaki $\sqsupset$ damgasını ve Tenoxa'cadaki $\ddot{\text{I}}$ damgasını $= |$ [İki ES] şeklinde okur sak, 1 rakkamının "ikiden SİNAR" [iki olan şeyin teki] manasında olması gerekir, çünkü mutlak olarak "tek" olan şey tabiatta mevcut değildir. Böyle bir mantığa göre, artık, 2 rakkamı $||$ $\bigcirc$ [üç AS], 3 rakkamı $|||$ $\bigcirc$ [dört AS] şeklinde yazılacaktır (s.83). Sanskritçedeki "ekas" [1] sözünü de İK-AS şeklinde tefsir edebileceğiz demektir.

Diğer taraftan, Maya'cada—T şeklinde yazılan—2 sayısına "ik" ve Tenoxa'cada "ehekatl" [yel]denmektedir, ve, buna göre, Türkçe, Sanskritçe, Mayaca, ve Tenoxacada 2 sayısını ifade eden sözlerin köklerinin aynı olduğuna işaret etmeliyiz.

Bir sayının kendisinden sonra gelen sayı ile ilişkilendirilerek isimlendirilmesinin gerekçesi olarak "erişme kaidesi"ni ileri sürebiliriz. Türkçede 10'dan büyük sayılar her sayının "erişeceği" (yani, kendisinden sonra gelecek olan) sayı cinsinden ifade edilmektedir. Meselâ, Türkler 21 sayısını W [BİR OTUZ] şeklinde ifade etmektedirler ve bu ifade şeklinde "birin otuza erişmesi"; yani, 21 sözkonusudur. Bu kaidenin eski

çağlarda 1'den 10'a kadar olan sayılar için de geçerli olduğunu düşünürsek, 3-AS [2], 4-AS [3] manasını anlamış olacağız. Latince'deki | [AS] sözünün (1) birim, (2) ölçü birimi [12 uncia], (3) para birimi manalarında kullanılmış olması da bu görüşü teyit eder mahiyettedir.

Buna karşılık, Maya sayıları için "çift ifade" kulla-

nıldığını görmekteyiz: • (İmix), .. (ik), ... (akbal), (qan), — (chicchan), • (kimi) v.s. (yand.şekil).

Sahife 87'deki yazıt bize Çin mekteplerinde öğretilen Türkçe dersinden bir örnek vermek le kalmıyor, Türkçede bazı sayıların ne şekilde yazıldıklarını da gösteriyor (Mirşan 1978, s.90):

ON Milletinin ÜÇ (yani, lider)'liğine sahip olan,
4 Krallığın temsilcisi² 5 halk³.

Bu yazıtta geçen 5 rakkamı şöyle türemiş bulunuyor: 𐤎 [PĪS] 'den 𐤅 [5]. Toxarcada da bu sayıya "pīs" denmektedir ve onu Sanskritçede pañca, Persçede penç, Yunancada pente şeklinde görmekteyiz. Eğer bu sayının kancalarından birini alta ve diğerini üste yerleştirirsek Çince "wu" [5] sayısını elde ederiz: 五. Dikkat edilmesi gereken cihet metnimizde geçen 3, 4, ve 5 rakkamlarındaki çizgi sayısının da 3, 4, 5 olduğudur.

31, =, λ , $\times$ [1,2,3,4], $\cap$ [10], $\dot{\cup}$ [11], $\overline{\cap}$ [12],
[21; yani, BİR OTUZ]. Yazılışları şöyle (10'a kadar!):

ተገቢ የሆኑትን ጥያቄዎች ለማሟላት ለሚችሉት ሰዎች ማስተካከል ይቻላል፡፡

39

Yani, BİR, İKİ, ÜÇ, DÖRT, BEŞ, ALTI, YİTİ, SEKİZ, TOQUIZ, . ON. Bundan sonraki sayıların BİR YİGİRMİ [11], İKİ YİGİRMİ [12], ... YİGİRMİ, BİR OTUZ, ... şeklinde gelmesi gerekiyor sa da (Mirşan 1991, s.27); 10'dan 20-ye kadar olan sayıların, daha geç çağlarda, ON İKİ [12] (s.84, şek.3; ve s.89), ON BİR [11] (s.89) şeklinde söylendiklerine şahit olmaktayız.

Aq Sîpil çağından (yani, d.ö.312'den) daha önceki zamanlarda yazılan yazıtlarda rakamlara rastlamıyor, sayıların harflerle yazıldıklarına şahit olmaktayız: İKİ YİGİRMİ [12] (Mirşan 1990, s.13), TÜMEN-TÜMEN [10⁸] (aynı kitap, s.22), YÜZ MİN [100.000] (s.27,75), SEKİZ TÜMEN DÖRT MİN [84.000] (s.38), OTUZ BEŞ [35] (s.44), MİN MİN TÜMEN TÜMEN [10¹⁴] (s.156,183), YÜZ MİN TÜMEN [10⁹] (s.165), ULUG MİN [million] (s.154), ÜÇ MİN ULUG MİN [3x10⁹] (s.154), YÜZ MİN SEKİZ ON SEKİZ [100.088] (s.166), ALTI YİGİRMİ [16] (s.254), TOQUIZ ON ALTI [96] (s.258), İKİ YARTIM [1/2] (s.296).

INDEX

Açıqtaş 66	ANTUYUS 79	AT-UYUGUN KÖL 53,54
agglutinatîv 54,	APA 72,77	Avrupa 75
60,66	Artemision 79	Begre Yazıtı 57
Akişev, K.A. 59,60	artikel 55	Beldibi Mağarası 78
Aq-Sîpil 86,89,	AS 86,88	BİR ÖKÜN 72
90	Aspelin 56	BU 56,66
AL-AT 75	ATA 75,77	BUDA-ÖG 72
Allah 73-75,78,83	AT-ATA 77	BURQAN 73
Almatı 53,67	Ateşevi 74	BUWULGAR 60
Altın Elbiseli A dam	Athena 86	BUY OY URUQ 81
59	Atina 53,61	BÜ 74,75
ALTUÇ EL 71	ATIM-OQ 61,	Çatalar yazıtı 61
Anadolu 53,55,57,59,	72,73	Çatal Höyük 79,80
66,71	Attika 53,61	Çayönü 67
Anadolu Prototürk-	Attila hazi-	çift. akkuzatîv 54
çesi 55,66	nesi 55	Çilgiri 66,80
Analitik dil 55,59	AT-UŞ 85	Çin 57,70,88,89

d.ö.10.000,s.56
 d.ö. 8.000,s.67
 d.ö. 7.500,s.67
 d.ö. 6.700,s.67
 d.ö. 6.000,s.79
 d.ö. 5.000,s.59,67
 d.ö. 3.500,s.59
 d.ö. 3.000,s.56,
 66-68
 d.ö.519,s.74
 d.s.648,s.57
 dua 75
 EDİS ON 75,
 Efes 79,80
 Ereriköy 66,80
 erişme kaide-
 si 88
 ESİBİZ ES UÇU-
 LUSU 70
 ESİLİM ES 70
 ESİS 67,77,83
 Etrüsk 53,54,55,
 67,68,70,75,
 77,86
 Fin heyeti 56
 Fransa 70,71
 Glozel 70,80
 Graubünden 67
 Grek 60,61
 GRIQ 61
 Hellen 61
 Herakles 80
 Herodotus 61,71
 hieroglif 58,59
 Homo Alpinus 79
 Hyksos 59
 İB-İS BOLI 74

İB-İS BOLI 74
 İÇÜM APAM 73,75
 İÇÜY OZ 75
 İdil-Oral 71
 inanç 71
 İSİ YIR 53,54
 İskit 54,55,60,
 70
 İsviçre 53,67,
 71,79
 İT 67
 İtalya 53,55,67,
 70
 Issıq Köl 66
 Issıq Qurğan 59,
 60,66
 ISUB-ÖG 58,59,66
 ISUB-ÖK 53
 Ju-Ju 70
 Justinian 89
 QAĞAN 73-75
 Qazaqstan 56
 Kemçik 61
 Qızıl Macalıq 61
 QO-Ü 56
 Kral Cenapları
 78
 kronolojik sıra
 55
 QUT-AQ 85
 Latince 55,88
 Lena 53,67
 Maxnut,A.56
 Mavuriya Hanlı-
 ğı 89
 Maya 53
 Menes 66

Musabayev, G.G. 56
 OG 67,79
 OQ 55,58,60,66,67,71,
 76,78,81
 OQAS [haç] 82
 OQ EKİ ESÜ 55
 OQ ESİBİZ 53
 OQ ONIM OG 74
 OQ UÇU EKEN 55
 OQ ULUYUZU 70
 ON 53,54,58,81,83,85,89
 ON notası 53-55,59
 ON-OYUN 53
 ON-UYUL 53,54
 Orkun, H.N. 54
 Orta Asya 57
 OT-OZ 74
 OZ 74,77,81
 OZU İÇÜY 75
 ÖG ERİG 61
 ÖGİS 66,78
 ÖTÜKİN YIŞ 53
 Pelasglar 61
 petroglyph 57,67
 Piacenza 70
 pictogram 57,67
 Preslav 82
 Pre-Mısır 59,66,86
 Prigia 77
 Protobulgar 82
 Protogrek 55,61,66,75,
 86
 Proto-Sami 57
 Prototürk 61,66,71,72,75,
 77,79,80,82,83
 Radloff 57
 rakkam 83,85,86

pg4 KAZI RGS. Γ' AΙΣ. ΓΡΑΤΟ ΛΑΟΣ. ΜΙ ΤΟΣ ΚΡΑ ΤΕΙΑ. ΣΑ ΤΥ / İKİTÜÜS URUŇUZ. ÖG ÊTİSİZ.
ÖGÜRÜT ÊSİN ÊLİTİNİZ. ÊMİS ÊS ONUZ. İKİRİT ÊS İÇİSİT. ÊZ-AT ÊSÜY / Der Ehe-Richter. Die
Segnung. Die Verkündung. Der Bräutigam. Die Braut. Das Beten

(Sahife 65'deki pg 4'e bakınız!)

Romanya 53,55,71	Tamgalı Sayı 56,67	UÇ-US 59
runik alfebe 57	Tanrı 71-78,81	Ukrayna 54
Sakalar 59,60,71	tasrifi dil 54,59,	Uluğ Muhammed Hanı 85
Sanskritçe 88	60	Ulu Kem 53,56,57
Sauromat 60,71	Tatarca 55,56	ULUT 76
Sayı 89,90	Tenoxa 83,86,88	URQUN 53
Settina 70	TENRİ 75,73,75,85	UW-ON 53,57
Sibirya 53,54,71	TENRİKİN 73	UYUB-ONUŞ 74
Side 57,66,77,80	Theos 75	UZATIQİNİR UÇUZ 70
Sinai Sphinx'i	Toxarca 89	ÜE 56,59
59	Trabzon 66,80	Val Camonica (Kuzey
Sinop 80	UB-OZ 60,66,75	İtalyada) 67
SİZ 61,72	UB-UŞ 61	Vichy 70
Skyth 71	UÇ 71,77	Yunan 59,89
Sphinx 59	UÇA BARDI, UÇDI 74	Yunanistan 71
Süryani 57	UÇ-UÇU 70,71	Zeus 60,66

Prototürk Alfabesi: ABCÇDĖEFGĖHXİİİJKQLMNŇOÖPRSŞTU

ÜVWYZ (35 harf) (bak: Mirşan, K.,
TATARCANIN TÜRK ALFEBASI İLE YA-
ZILMASI, Türkbükü-Bodrum, 1992; ve
TÜRK METRİĞİ, İstanbul 1966).